

Yayın hayatının 86. yılında Veteriner Hekimler Derneği Dergisi'nin içerik analizi üzerine bir araştırma

Aytaç ÜNSAL*

Öz: Dünyada bilimsel veteriner hekimliğin doğuşunu takiben dernekleşme ve yayın organı çıkarma faaliyetlerine de başlanmıştır. Veteriner Hekimler Derneği, İstanbul'da 1927 yılında kurulan İstanbul Etıbbâyi Baytâriye Muhadenet Cemiyeti'nin 6 Şubat 1930 tarihinde Türk Baytarlar Cemiyeti'ne dönüştürülmesiyle kurulmuştur. Derneğin yayın organı olan Veteriner Hekimler Derneği Dergisi'nin ilk sayısı 1 Ekim 1930 tarihinde çıkarılmıştır. Bu çalışmada, yayın hayatına başladığı günden 2016 yılının sonuna kadar, Veteriner Hekimler Derneği Dergisi'nde yayımlanan tüm makaleler, yıllara ve konu başlıklarına göre içerik analizi ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Veteriner Hekimler Derneği Dergisi'nde 1930-2016 yılları arasında Türk ve yabancı uyruklu yazarlar tarafından dört farklı dilde ve 180'i çeviri niteliğinde toplam 4555 makalenin yayımlandığı belirlenmiştir. Dergide yayımlanan bilimsel makalelerden en çok sayıda yayının Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji alanına ve en az sayıda yayının Biyoistatistik alanına ait olduğu görülmüştür. Sosyal içerikli yazıları da içeren Dergi, 2009 yılından sonra yalnızca bilimsel nitelikli yayınlarla yoluna devam etmiş ve çeşitli veri tabanlarında dizinlenmiştir. Bütün bu nitelikler göz önünde

bulundurulduğunda hem bilimsel makaleler hem de sosyal içerikli yazılar ile gerek serbest veteriner hekimlere gerekse akademisyenlere ulaşan bu Dergi; Türkiye'de veteriner hekimliği alanında çıkarılan en uzun soluklu periyodik olarak 87 yıldır benzersiz bir tarihi misyonu yerine getirmektedir.

Anahtar sözcükler: İçerik analizi, Veteriner Hekimler Derneği Dergisi, yayınlar

A study on the content analysis of Journal of Turkish Veterinary Medical Society in the 86th year of publication

Abstract: Following the beginning of the scientific veterinary medicine in the world, association and publication activities were also started. *Turkish Veterinary Medical Society* was established along with the transformation of the "İstanbul Etıbbâyi Baytâriye Muhadenet Cemiyeti", which was founded in Istanbul in 1927 to "*Türk Baytarlar Cemiyeti*". The first issue of the periodical of this Society "*Journal of Turkish Veterinary Medical Society*" was published on October 1, 1930. In this study; from the first publication day to the end of the year 2016; all articles published in the *Journal of Turkish Veterinary Medical Society* were evaluated comparatively and content analysis was performed according to years and subject titles. It was detected

* Arş. Gör., Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı, 06110, Dışkapı Ankara.

that 4555 articles, which were written by Turkish and foreign authors in four different languages were published in the Journal between 1930-2016. 180 of these publications were the articles translated into Turkish from a different language. It was determined that the most numerous scientific articles were published in the field of Veterinary History & Deontology and the least were published in the field of Biostatistics. Social publications were excluded from the Journal and the Journal with only scientific articles after 2009 has been indexed in various databases from the beginning of 2009. With all these qualities; this Journal, which has reached both the private veterinarians and academicians with the scientific articles and social publications, has fulfilled a unique historical mission for 87 years as the longest periodical ever on veterinary medicine in Turkey.

Keywords: Content analysis, Journal of Turkish Veterinary Medical Society, publications

Giriş

Dünyada bilimsel veteriner hekimliğin doğuşunu (1762) takiben dernekleşme ve yayıncılık faaliyetlerine başlanmıştır (9). Toma'ya (19) göre; gerçek bir süreli yayın özelliği taşımayan *Almanach vétérinaire* (1782) adlı Fransızca yayının; veteriner hekimliği alanında saptanabilen en eski dergi olabileceği çeşitli kaynaklarda (16, 19) da bildirilmektedir. Smithcors (17); 1788-1794 yılları arasında Almanya'da yayımlanan *German Archiv fur Rossarzte und Pferdeliebhaber* adlı dergiyi; bu alandaki ilk dergi olarak aktarmaktadır. Erk'e (9) göre ise; dünyadaki ilk bağımsız veteriner hekimliği dergileri sırasıyla 1820 yılında Almanya'da, 1824'te Fransa'da ve 1828'de İngiltere'de yayımlanmıştır. Türkiye'de tarım ve

hayvancılık alanında ilk süreli yayın, Mehmet Ali Bey ve arkadaşları tarafından çıkarılan ve 1 Mayıs 1880 tarihinde yayın hayatına başlayan *Vasıta-i Servet* adlı dergi olarak bilinmektedir (7).

Türkiye'de veteriner hekimliği alanındaki ilk dernek; dönemin salgın hastalıklarından biri olan sığır vebasıyla mücadele etmek, veteriner hekimlerin birlik ve beraberliğini sağlamak; bilimsel tartışma ortamı hazırlamak (9) ve bir dergi yayımlamak (8) gibi amaçlarla 26 Ağustos 1908 (Rumi:13 Ağustos 1324) tarihinde *Osmanlı Cemiyet-i İlmiye-i Baytâriyesi* adıyla kurulmuştur (4, 5). Bu Derneğin yayın organı olan ve 14 Eylül 1908 (Rumi:1 Eylül 1324) tarihli ilk sayısı ile yayın hayatına başlayan *Mecmua-i Fünûn-i Baytariye* (6, 8, 15); *Vasıta-i Servet*'ten farklı olarak, veteriner hekimliği alanındaki ilk bilimsel mesleki dergi olma özelliğini taşımaktadır (15).

Cumhuriyetin ilanından sonra İstanbul'da 1927 yılında kurulan İstanbul Etıbbâyi Baytâriye Muhadenet Cemiyeti'nin 6 Şubat 1930 tarihli yıllık kongresinde *Türk Baytarlar Cemiyeti* adını almasıyla birlikte (4, 13); bugünkü Veteriner Hekimler Derneği'nin temelleri atılmıştır. Bu Derneğin yayın organı olan ve 1 Ekim 1930 tarihinde yayın hayatına başlayan *Türk Baytarlar Cemiyeti Mecmuası* 1935 yılına kadar bu isimle yayımlanmış (5); daha sonra sırasıyla *Türk Baytarlar Birliği Dergisi*; *Türk Veterinerler Birliği Dergisi*; *Türk Veterinerler Cemiyeti Dergisi*; *Türk Veterinerler Derneği Dergisi*; *Türk Veteriner Hekimleri Derneği Dergisi*; *Veteriner Hekimler Derneği Dergisi*; *Veteriner Hekimleri Derneği Dergisi* adlarıyla yayın hayatını sürdürmüştür (4). Dergi, 2004 yılının dördüncü sayısından itibaren -günümüzdeki adıyla- *Veteriner Hekimler Derneği*

Dergisi (VHDD) olarak çıkarılmaya başlanmıştır. Nisan 2009 tarihinden itibaren¹ TÜBİTAK-ULAKBİM Yaşam Bilimleri Veri Tabanı, CAB Abstracts Veri Tabanı ve Türkiye Atıf Dizini (Türkiye Citation Index) tarafından dizinlenen Dergi, 0377-6395 ISSN (International Standart Serial Number-Uluslararası Standart Süreli Yayın Numarası) ile yayımlanmaya devam etmektedir.

Bu çalışma, Veteriner Hekimler Derneği Dergisi'nde yayımlanan tüm makalelerin yıllara ve konu başlıklarına göre içerik analizi ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi ve veteriner hekimliği tarihi alanına katkı sağlanması amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Gereç ve Yöntem

Çalışmanın ana materyalini, Veteriner Hekimler Derneği Dergisi'nin 1930-2016 yılları arasında yayımlanan tüm sayıları oluşturmuştur.² Prof. Dr. Nihal Erk ve Dr. Ferruh Dinçer tarafından hazırlanan *Türk Veteriner Hekimleri Derneği Dergisinin Yayın Hayatı ve 1930-1944 Yılları İndeksi* (11) ile İlhami Sucu tarafından hazırlanan *Türk Veteriner Hekimleri Derneği Dergisinin (1945-1974 Yılları) 30 Yıllık İndeksi*'nden (18) de yararlanılmıştır. Veteriner Hekimler Derneği Dergisi'nde 1930-2016 yılları arasında yayımlanan tüm makaleler; konu içerikleri analiz edilerek *Bilimsel makaleler ve Sosyal (içerikli) makaleler* olarak ikiye ayrılmış; veriler tablolar halinde gösterilerek değerlendirilmiştir.

Bilimsel makaleler; *Araştırma Makaleleri, Olgu Sunumları* ve Özetler olarak üç başlıkta ele alınmıştır. Araştırma makaleleri, Türkiye'deki veteriner fakültelerinin bölüm ve anabilim dalı yapılanmaları göz önünde tutularak Temel Bilimler (Anatomi, Biyokimya, Fizyoloji, Histoloji ve Embriyoloji, Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji), Klinik Öncesi Bilimler (Farmakoloji ve Toksikoloji, Mikrobiyoloji, Parazitoloji, Patoloji, Viroloji), Klinik Bilimler (Cerrahi, Doğum ve Jinekoloji, İç Hastalıkları, Dölerme ve Suni Tohumlama), Zootekni ve Hayvan Besleme (Hayvan Besleme ve Beslenme Hastalıkları, Biyoistatistik, Genetik, Zootekni ve Hayvan Sağlığı Ekonomisi ve İşletmeciliği), Gıda Hijyeni ve Teknolojisi olmak üzere 20 alt başlıkta sınıflandırılmıştır. Sınıflandırılmayan ve/veya interdisipliner çalışma ürünü olarak ortaya çıkan araştırma makaleleri ise 21. alt başlıkta *Diğer Bilimsel Çalışmalar* olarak değerlendirilmiştir. İçerik itibariyle sınıflandırma güclüğü yaşanan makalelerde ilk yazarın bilim alanı dikkate alınmıştır.

Sosyal içerikli yazılar ana başlığı altında, vefat haberleri ve taziye yazıları, dünyada ve Türkiye'de veteriner hekimliği alanında faaliyet gösteren meslek örgütleri ile ilgili yazılar, kongre duyuruları ve raporları, olağan ve olağanüstü genel kurullar, kurultaylar ve sonuç bildirgeleri,

¹ Derginin Cilt 80 Sayı1'den itibaren adı geçen veri tabanlarında dizinlendiği bilgisine Tübitak Ulakbim Online Dergi İzleme Sistemi'nden ulaşılmıştır.

² Gerek Derneğin kendi arşivinde; gerekse diğer arşiv ve kütüphanelerde yürütülen tüm aramalara rağmen Derginin 1940 yılına ait olması gereken 10 sayılı cildi bulunamamıştır. Başağaç ve arkadaşları (4) da; Derginin 1940 yılı içerisinde yayımlanmadığını bildirmişlerdir. Bu durum dikkate alınarak; aksi kanıtlanıncaya kadar Veteriner Hekimler Derneği Dergisi'nin 10. cildinin yayımlanmadığı kabul edilmiş ve araştırma, mevcut bütün ciltler incelenerek gerçekleştirilmiştir.

kamuoyu duyuruları, basın bildirimleri, ziyaretler, şiirler ve diğer yazılar değerlendirilerek *Meslek Örgütleri, Kongreler ve Duyurular, Nekroloji ve Diğer Sosyal Konular* olmak üzere dört başlıkta sınıflandırılmıştır.

Dergide yayımlanan makale sayısı hesaplanırken; çok yazarlı makalelerde aynı makalenin birden fazla sayılmaması için ilk yazar esas alınmıştır. Toplam yazar sayısının hesaplanması sırasında ise makalelerde yer alan tüm yazarlar dikkate alınarak değerlendirme yapılmıştır. Yabancı yazarlı ve/veya yabancı dildeki bir yayının Türkçe çevirisi olan makaleler, niceliksel olarak değerlendirilmek üzere diğerlerinden ayrılmıştır.

Derginin 1940 yılında yayımlanmaması ve 2009 yılının ikinci sayısından itibaren bilimsel dergi ile sosyal konuları içeren bülten olarak ikiye ayrılması dikkate alındığında; yayın hayatının 1930-1939 (Dönem I); 1941-1950 (Dönem II); 1951-1960 (Dönem III); 1961-1970 (Dönem IV); 1971-1980 (Dönem V); 1981-1990 (Dönem VI); 1991-2000 (Dönem VII); 2001-2009 yılın ilk sayısı dahil (Dönem VIII) ve 2009-2016 (Dönem IX) olmak üzere dokuz döneme ayrılarak değerlendirilmesi tercih edilmiştir. Veteriner Hekimler Derneği Bülteni (VHDB), farklı bir yayın organı olarak değerlendirildiğinden Eylül 2009 tarihinde basılan ilk sayıdan itibaren Bültende yayımlanan yazılar bu çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

Bulgular

Veteriner Hekimler Derneği Dergisi'nde; 1 Ekim 1930 tarihinde basılan ilk sayıdan 2016 yılının son sayısına kadar toplam 4555 yayın yayımlanmış; bu yayınlardan 180'inin 111 farklı yazar tarafından Türkçe'ye çevrilen yabancı yazarlı makaleler olduğu belirlenmiştir.³ Dergide yayımlanan bilimsel makalelerin dönemlere ve bilim alanlarına göre dağılımı (Tablo 1) incelendiğinde; en az sayıda (9) makalenin Biyoistatistik, en fazla sayıda (427) makalenin ise Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji alanında yer aldığı saptanmıştır.

Sosyal içerikli yazıların dönemlere ve konulara göre dağılımında (Tablo 2), en çok sayıda (792) yazı "Diğer Sosyal Konular" başlığı altında değerlendirilmiştir.

Dergide yayımlanan toplam makale sayısının dönemlere göre dağılımı Tablo 3'de gösterilmiştir. Tabloda da görüldüğü üzere, yayımlanan bilimsel makale sayısı 1930-1939 döneminden başlayarak giderek artmış; 1951-1960 döneminde en üst seviyeye çıkmış, 1961-1970 döneminden başlayarak azalmıştır. Sosyal içerikli yazı sayısı, 1991-2000 döneminde bilimsel araştırma makalesi sayısının önüne geçmiş; 2009 yılının ikinci sayısından itibaren sosyal konuların yayımlanmasına son verilmiş ve bu konuları içeren *Veteriner Hekimler Derneği Bülteni* 7 Eylül 2009 tarihinde yayın hayatına başlamıştır.

Veteriner Hekimler Derneği Dergisi'nin ilk yılında (1930), biri yabancı dilde olmak üzere 21 farklı yazarın toplam 40 yayınının; 2016

³ İlk çevirinin (Yazar: Hoffmeister, Çeviren: Pertev Hikmet), "Türkiyede baytarlık" başlığıyla 1930 yılında yayımlandığı tespit edilmiştir.

yılında ise biri çağrılı makale, ikisi yabancı dilde makale olmak üzere 33 farklı yazarın toplam 13 makalesinin yayımlandığı saptanmıştır. Birden fazla yazarlı ilk yayın olarak Şefik, Nikolaki Mavridis ve İlhami Beylere ait olan ve 1933 yılında yayımlanan “*Keçi çiçeği hastalığı virusunun tetkiki ve koyun ve keçilerde tehlikesiz aşılama usulü*” başlıklı makale kayda geçmiştir. Dergide yayımlanan makalelerin yazar sayısının dönemlere göre dağılımı Tablo 4’de verilmiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere, son döneme kadar tek yazarlı makalelerin çok yazarlı makalelerden sayıca fazla olduğu; son dönemde ise tek yazarlı

makale sayısının çok yazarlı makale sayılarının gerisinde kaldığı tespit edilmiştir.

Veteriner Hekimler Derneği Dergisi’nde Türkçe makalelerin yanı sıra hem Türk hem yabancı uyruklu yazarlara ait sınırlı sayıda İngilizce, Fransızca ve Almanca makalelerin de yayımlanmış olduğu görülmektedir (Tablo 5). Yabancı yazarlara ait olan 180 makale ise Türkçe’ye çevrilerek çevirenin adı ile birlikte yayımlanmıştır. Dergide, 1981 yılından itibaren Türkçe olanlar dışında yalnızca İngilizce makalelere yer verilmiş; son dönemde İngilizce makale sayısı önceki dönemlere göre az da olsa artmıştır.

Tablo 1 a: Bilimsel makalelerin dönemlere ve bilim alanlarına göre dağılımı

Table 1 a: Distribution of scientific articles according to periods and fields

Bilim Dalları	1930-	1941-	1951-	1961-	1971-	1981-	1991-	2001-	2009-	
	1939	1950	1960	1970	1980	1990	2000	2009	2016	
Temel Bilimler	Anatomi	-	3	11	8	-	1	-	1	2
	Biyokimya	-	1	4	6	7	3	3	3	1
	Fizyoloji	2	7	7	2	2	2	3	8	3
Temel Bilimler	Histoloji ve Embriyoloji	-	1	8	2	1	-	1	5	3
	Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji*	51	45	89	102	50	14	38	27	11
	Farmakoloji ve Toksikoloji	15	26	38	47	31	10	28	11	4
Öncesi Bilimler	Mikrobiyoloji**	70	80	109	50	24	8	4	1	2
	Parazitoloji***	22	58	75	90	55	14	6	14	-
	Patoloji	6	12	28	19	5	1	1	2	1
Klinik Bilimler	Viroloji	4	14	27	12	11	10	5	1	-
	Cerrahi	8	23	15	14	12	14	5	1	13
	Doğum ve Jinekoloji	6	15	22	9	21	5	7	27	5
Klinik Bilimler	İç Hastalıkları	10	11	24	11	7	19	17	9	2
	Dölerme ve Suni Tohumlama	4	10	7	1	4	5	8	9	3

Tablo 1 b: Bilimsel makalelerin dönemlere ve bilim alanlarına göre dağılımı**Table 1 b:** Distribution of scientific articles according to periods and fields

	Bilim Dalları	1930-	1941-	1951-	1961-	1971-	1981-	1991-	2001-	2009-
		1939	1950	1960	1970	1980	1990	2000	2009	2016
Zootekni ve Hayvan Besleme	Hayvan Besleme ve Beslenme Hastalıkları	3	18	17	23	9	4	6	4	6
	Biyostatistik	1	-	2	2	-	-	-	1	3
	Genetik	-	2	3	-	2	1	1	1	1
	Zootekni	49	79	75	56	8	6	5	4	1
Gıda Hijyeni ve Teknolojisi	Hayvan Sağlığı Ekonomisi ve İşletmeciliği	11	25	26	79	17	16	16	13	17
	Gıda Hijyeni ve Teknolojisi****	13	23	38	105	40	21	10	13	12
	Diğer Bilimsel Çalışmalar	6	20	18	21	16	12	18	18	3
	Olgu Sunumları	-	3	33	19	7	3	-	1	9
	Özetler	51	99	155	108	-	-	-	-	-

*Dünyada ve Türkiye’de veteriner hekimliği, veteriner hekimliği hizmetleri, veteriner hekimliği eğitimi, mesleki mevzuat konulu makaleler ve biyografilere adı geçen bilim alanında yer verilmiştir.

** Epidemiyoloji, kanatlı hastalıkları ve immünoloji konulu makalelere adı geçen bilim alanında yer verilmiştir.

*** Protozooloji, helmintoloji, su ürünleri ve hastalıkları konulu makalelere adı geçen bilim alanında yer verilmiştir.

**** Halk sağlığı konulu makalelere adı geçen bilim alanında yer verilmiştir.

Tablo 2: Sosyal içerikli yazıların dönemlere ve konulara göre dağılımı.**Table 2:** Distribution of social publications according to periods and subjects.

Makale Konusu	1930-1939	1941-1950	1951-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2009	2009-2016
Meslek	34	4	2	8	-	1	-	-	-
Örgütleri									
Kongreler ve Duyurular	15	8	18	11	18	10	18	15	-
Nekroloji	19	7	15	19	14	14	5	28	-
Diğer Sosyal Konular	57	36	79	106	80	71	162	201	-

Tablo 3: Yayın sayılarının dönemlere göre dağılımı**Table 3:** Distribution of number of publications according to periods

Dönemler	Sosyal yazılar	Bilimsel makaleler	Toplam yayın sayısı
1930-1939	125	332	457
1941-1950	55	575	630
1951-1960	114	831	945
1961-1970	144	786	930
1971-1980	112	329	441
1981-1990	96	169	265
1991-2000	185	182	367
2001-2009	244	174	418
2009-2016	-	102	102

Tablo 4: Yayınların yazar sayılarının dönemlere göre dağılımı**Table 4:** Distribution of author numbers of publications according to periods

Dönemler	Tek yazar	İki yazar	Üç ve üstü yazar
1930-1939	304+116*	28	9
1941-1950	563+26*	36	5
1951-1960	840	76	29
1961-1970	859	61	10
1971-1980	349+41*	34	17
1981-1990	171+50*	30	14
1991-2000	152+139*	48	28
2001-2009	178+127*	100	13
2009-2016	29	39	34

* Dergi yayın kurulu tarafından anonim olarak yayımlanan yayın sayılarını göstermektedir.

Tablo 5: Türkçe ve yabancı dildeki makale sayılarının dönemlere göre dağılımı**Table 5:** Distribution of Turkish and foreign language articles according to periods

Dönemler	Fransızca	İngilizce	Almanca	Türkçe
1930-1939	-	-	-	457
1941-1950	-	-	-	630
1951-1960	2	1	2	940
1961-1970	-	4	1	925
1971-1980	1	1	-	439
1981-1990	-	1	-	264
1991-2000	-	1	-	366
2001-2009	-	1	-	417
2009-2016	-	5	-	97

Tartışma ve Sonuç

Türkiye’de 1930 yılında yayımlanmaya başlayan Veteriner Hekimler Derneği Dergisi (2, 22); veteriner hekimliği alanında çıkarılan en uzun soluklu periyodik olarak dikkat çekmektedir. Yayımlandığı dönemde, Veteriner Hekimler Derneği Dergisi dışında bu alana yönelik ikinci dergi; 1954 yılında yayın hayatına başlayan akademik nitelikli Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi olmuş; bu dergiyi ilgili araştırma enstitüleri, bilim dernekleri ile diğer veteriner fakültelerinin dergileri (2) izlemiştir. Bu durum; 87 yıllık yayın hayatı ile Veteriner Hekimler Derneği Dergisi’nin tarihi misyonunu benzersiz bir örnek olarak gözler önüne sermektedir.

Dergide yayımlanan bilimsel makalelerin dönemlere ve bilim alanlarına göre dağılımında (Tablo 1) en fazla sayıda makalenin, Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji başlığı altında yer alması, dünyada ve Türkiye’de veteriner hekimliğin mevcut durumu, veteriner hekimliği hizmetleri, veteriner hekimliği eğitimi, veteriner hekimliği mevzuatı konularına ilişkin yayınların ve biyografilerin bu başlık altında değerlendirilmesinden kaynaklanmaktadır

Nitekim, Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji alanının akademik bir disiplin olarak pek çok disipline oranla daha geç bir tarihte (1950 yılında) doğmasına ve sınırlı bir büyüme göstermesine (3) rağmen; bu alanda değerlendirilen ve Derginin ilk sayısından itibaren yayımlanmaya başlanan toplam 427 yayından yalnızca 45’inin Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji alanının akademisyenlerine; diğerlerinin ise alan dışından akademisyenlere ve serbest veteriner hekimlere ait olduğu tespit edilmiştir. Diğer

yandan, Biyoistatistik alanının Dergide en az sayıda (Tablo 1) makalenin yayımlandığı bilim alanı olmasının nedenleri arasında; bu alanın yazarlarının –dergi özelinde- yazar sıralamalarının sonlarında bulunması ancak çalışma kapsamında yapılan sınıflandırmada yalnızca ilk yazarın bilim alanının dikkate alınmasından ve diğer bilim alanlarına göre daha yakın geçmişte -1966 yılında- (12) kurulan bu alanın da sınırlı bir büyüme göstermesinden kaynaklandığı tahmin edilmektedir. Benzer bir yaklaşımın, 1995 yılında kurulan (14) ve Biyoistatistik alanından sonra en az sayıda makaleye sahip olan Genetik alanı için de geçerli olabileceği söylenebilir.

Veteriner Hekimler Derneği Dergisi’nde sosyal içerikli yazılar sınıflandırmasında en fazla sayıda yazının “Diğer Sosyal Konular” başlığı altında yer alması (Tablo 2); birbirinden bağımsız pek çok konu için farklı alt başlık bulunması yerine bu yazıların “diğer” kategorisinde değerlendirilmesinden kaynaklanmıştır.

Türkiye’de 1970’li yıllardan itibaren yeni veteriner fakültelerinin açılması (10, 23) ve akademisyen sayısının artışına⁴ paralel olarak bilimsel çalışmaların sayısında da ciddi bir artış yaşanmış olmalıdır. Buna karşın; Tablo 3’te gösterildiği üzere, Veteriner Hekimler Derneği Dergisi’nde yayımlanan ve 1951-1960 döneminde en üst seviyeye çıkan bilimsel makalelerin sayısı 1961-1970 döneminden itibaren giderek azalmıştır. Bu durumun, son altı dönemde veteriner hekimliği alanında yeni periyodiklerin yayın hayatına başlaması⁵ ve araştırmacıların, ulusal periyodiklerin yanı sıra -akademik yükseltgenme koşullarının gereği olarak- uluslararası periyodiklerde de yayın yapmaya yönelmeleri ile ilişkili olduğu

düşünülen Derginin 2009 yılının ikinci sayısından itibaren yalnızca bilimsel makaleleri içeren bir periyodik olması ile eş zamanlı olarak ulusal veri tabanlarında (22) dizinlenmesi, Derginin bilimsel açıdan belli bir standarda ulaştığının bir göstergesi olarak kabul edilmelidir.

Veteriner Hekimler Derneği Dergisi'nde son döneme kadar tek yazarlı makalelerin çok yazarlı makalelerden sayıca fazla olmasına rağmen son dönemde bu sayının iki ve üç yazarlı makale sayılarının gerisinde kaldığı (Tablo 4) görülmektedir. Al'a (1) göre; çeşitli yayınlarda özellikle tıp alanındaki makalelerin yazar sayılarının bugüne giderek arttığı; sanat ve beşeri bilimlerde ise tek yazarlı makale sayısının çok yazarlı makalelerden daha fazla olduğu bildirilmektedir. Derginin son döneminde yayımlanan çok yazarlı makale sayısındaki artış bu veriyle uyumlu olup, yazarların makale üretimi sırasında multidisipliner/interdisipliner ve/veya intradisipliner iş birliği yaptıkları fikrini çağrıştırmaktadır.

Veteriner Hekimler Derneği Dergisi'nde makalelerin çoğunlukla Türkçe olmak üzere dört farklı dilde yayımlanmasının (Tablo 5) özel bir nedeninin bulunmadığı; bu durumun, yazarların ana dilleri ya da tercihleri ile ilişkilendirilebileceği düşünülmektedir. Dergide; gerek yabancı dildeki makalelerin bazılarının yabancı yazarlar; bazılarının da Türk yazarlar tarafından yazılmış olduğu gerçeği ve gerekse yabancı yazarlara ait olan ve çeviri niteliği taşıyan makalelerin varlığı;

yabancı uyruklu yazarların Dergiyle etkileşimi hakkında yorum yapılabilmesini zorlaştırmaktadır. Bu nedenle, burada, yabancı uyruklu yazarların Dergiyle etkileşimini Tablo 5'de yer alan yabancı dildeki makale sayısı ile sınırlandırmanın eksik ve yanlış olacağına dikkat çekmekle yetinilecektir. Diğer yandan, 2009-2016 döneminde Türkçe makalelerin yanı sıra sınırlı sayıda İngilizce makalenin varlığının; bu dönemdeki Yayımla Koşulları'nda (20) yer alan yayın dili ve yerel süreli yayın (21) olarak belirlenen yayın türü ile uyum sağladığını söylemek yerinde olacaktır.

Sonuç olarak; 1930-2009 yılları arasında hem bilimsel makaleler, hem de sosyal içerikli yazılar ile gerek serbest veteriner hekimlere gerekse akademisyenlere ulaşan, 2009 yılında bilimsel içeriği ile yoluna devam eden, bilimsel niteliği çeşitli veri tabanlarında dizinlenmesiyle onaylanan Veteriner Hekimleri Derneği Dergisi; Türkiye'de veteriner hekimliği alanında çıkarılan en uzun soluklu periyodik olarak 87 yıldır benzersiz bir tarihi misyonu yerine getirmektedir.

Teşekkür

Bu çalışmanın makale haline gelmesinde görüş ve önerilerini esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Atilla Özgür'e ve "*Naissance, Vie Et Mort Des Periodiques Veterinaires Francais*" başlıklı kaynağın incelenmesi sürecinde Fransızca'dan Türkçe'ye çeviri konusunda ilgi ve yardımını esirgemeyen Vet. Hek. Yanad Abou Monsef'e katkılarından dolayı teşekkür ederim.

⁴ Akademisyen sayılarındaki artışa ilişkin saptama; III. Türk Veteriner Hekimliği Kurultayı Eğitim-Öğretim ve Araştırma Komisyonu Raporu (23) ve Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi'nden ulaşılan 2017 yılı Öğretim Elemanı İstatistikleri (24) karşılaştırılarak yapılmıştır.

⁵ Söz konusu periyodikler fakülteler, araştırma enstitüleri ve bilim dernekleri tarafından çıkarılmaktadır (2).

Kaynaklar

1. **Al U** (2005): Çok Yazarlılığın Bilimsel İletişimdeki Yeri. Erişim: <http://www.bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar/dosyalar/multipleauthorship.pdf> Erişim Tarihi: 02.10.2017
2. **Aydın MF** (2016): *Türkiye'deki Veteriner Hekim Temalı Bilimsel Dergilerin İncelenmesi*, International Conference on Quality in Higher Education, November 24-25, 2016, Sakarya.
3. **Başağaç Gül RT** (2012): *The Place Role And Importance of the Departments of Veterinary History&Deontology in Turkish Veterinary Education*, 89-101. In Başağaç Gül RT (Ed), *Some Essays On Veterinary History*. Ankara University Publication Nr:356, Ankara University Press, Ankara.
4. **Başağaç RT, Özkul T, Cingöz R** (2003): *Geçmişten Günümüze Veteriner Hekimleri Derneği*. Vet Hekim Der Derg, **74**, 7-15.
5. **Diñçer F** (1964): *Türkiye'de Kurulan Veteriner Dernekleriyle Bugüne Kadar Olan Gelişmeleri*. Türk Vet Hekim Der Derg, **34**, 487-502.
6. **Diñçer F** (1965): *Mecmuayı Fünûnu Baytariye ve Osmanlı Cemiyeti İlmiyyei Baytariyesi*. Türk Vet Hekim Der Derg, **35**, 198-203.
7. **Diñçer F** (1976): *Türkiye'de Veterinerlik ve Tarım Alanında İlk Süreli Yayın 'Vasıta-i Servet' Üzerinde Bir İnceleme*. Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, **3**, 66-83.
8. **Diñçer F** (2008): *Türkiye'de Veteriner Hekimliği Sivil Toplum Hareketinin 100. Yılı İlk Derneğin Kuruluşu-1908*. Vet Hekim Der Derg, **79**, 7-9.
9. **Erk N** (1959): *Veteriner Hekimliğin İlk Dernekleri, Dergileri ve Milletlerarası Kongreleri*. Türk Vet Hekim Der Derg, **158-159**, 483-487.
10. **Erk N** (1973): Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk 50 yılında(1923-1973) veteriner hekimlik öğretiminin gösterdiği gelişmeler, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Yayınları, 296-197, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara XI+309s., s.15.
11. **Erk N, Diñçer F** (1967): *Türk Veteriner Hekimleri Derneği Dergisinin Yayın Hayatı ve 1930-1944 Yılları İndeksi*. Türk Veteriner Hekimleri Derneği Yayınları No:25, Ongun Kardeşler Matbaası, Ankara, 50s.
12. **Erk N, Diñçer D** (1970): Türkiye'de Veteriner Hekimlik Öğretimi ve Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Tarihi, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Yayınları: 259, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara. XII+308s, s.154.
13. **Doğanay S** (1982): *Türk Veteriner Hekimler Derneğinin 50. Yılında 1930-1980 Genel Kurul Kararları ve Buna İlişkin Gelişmeler Ana Tüzük Değişiklikleri Üzerinde Çalışmalar*, **52**, 34-66.
14. *Genetik Anabilim Dalı Tarihçesi*, Erişim:<http://www.veterinary.ankara.edu.tr/genetik-anabilim-dali/>, Erişim Tarihi:07.09.2017
15. **Gölcü Melikoğlu B, Sanal Osmanağaoğlu Ş** (2012): *Mecmua-i Fünûn-i Baytariye: İnceleme ve Özetli Bibliyografya*, Osmanlı Bilimi Araştırmaları, **14**(1), 45-88.
16. **Karasszon D** (1988): *A Concise History of Veterinary Medicine*. Akademiai Kiado, Budapest, 458p., ISBN:963-05-4610-8. p.444.
17. **Smithcors J F** (1958): *Evolution of the Veterinary Art*. Bailliere, Tindall and Cox LTD, Printed in USA, 408p., p.186.
18. **Sucu İ** (1977): *Türk Veteriner Hekimleri Derneği Dergisinin (1945-1974 Yılları) 30 Yıllık İndeksi*. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Yayınları: 337, Çalışmalar: 237, Ankara

Üniversitesi Basımevi, Ankara, 150s.

19.Toma B (2003): *Naissance, Vie Et Mort Des Periodiques Veterinaires Francais*. Bull soc fr hist méd sci vét, **2**, 24-76.

20.Veteriner Hekimler Derneği Bülteni İç Kapağı, Veteriner Hekimler Derneği Bülteni, Sayı:14, ISSN:1309-1395.

21.Veteriner Hekimler Derneği Dergisi Yayın Koşulları, Vet Hekim Der Derg, **87(2)**, s.77.

22.Veteriner Hekimler Derneği Dergisi İç Kapağı, Vet Hekim Der Derg, **87(2)**.

23.Yeşildere T, Yılmaz H, Batmaz H, Altuntaş A, Ashım G, Bilge E, Burgu İ, Goncagül T, Başağaç Gül RT, Özen A, Şahal M, Umur Ş, Yarsan E, Yurdakök B (2010): *III. Türk Veteriner Hekimliği Kurultayı Eğitim-Öğretim ve Araştırma Komisyonu Raporu*.11-44. In: III. Türk Veteriner Hekimliği Kurultayı Komisyon Raporları Kitabı. Makro Medya, Ankara.

24.Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi (2017): Öğretim Elemanı İstatistikleri. Erişim: <https://istatistik.yok.gov.tr> Erişim Tarihi: 02.10.2017.

Geliş Tarihi: 15.08.2017 / Kabul Tarihi: 27.10.2017

Sorumlu Yazar:

Aytaç ÜNSAL

Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi

Veteriner Hekimliği Tarihi ve

Deontoloji Anabilim Dalı, Dışkapı/Ankara.

e-posta: aytacunsal@ankara.edu.tr